

ACC. N:R M. 16772:1-16.

Landskap: Skåne

Upptecknare: Gunnilla Källman

Härad: Oxie

Berättare: Olof Persson

Socken: Östra Greve

Berättarens yrke: f.d. lantbrukare

Uppteckningsår: 1967

Född år 1884 i Gordberga, Källstads försam

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Källstads

När den nya heden kom till bygden. LUF 73

s. 1-16.

Skriv endast på denna sida.

Regist. M.16772.

Ungänget s. 1, handelsordnarna i byn s. 1 o 2, andelsföreningar s. 2, jordbruket s. 3, 4, 5 o 6, jordbruksredskapsen s. 6 o 7, lantbruksstolar m.m. s. 7, nägvarnerhälles s. 7 o 8, fordonen s. 8, postutvärningen s. 9, binäringar m.m.s. 10, byggnadsstället s. 10, möblering s. 11, matvaror s. 11 o 12, ungängetis s. 12 o 13, hur hänsynsförhållande det för s. 14 o 15, hildning m.m. s. 15, skolundervisning s. 15, kyrkoholjet s. 15.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Otto Persson köpte 1927 en lantgård på
18 tunn i Krattor i Östra ferie. Innan han
flyttade till Östra ferie, hade han diverse jobb ex-
dräng, åkare på olika platser i Skåne. Sålde gården 1943.

Bisponent Habig berättar att han betyste myndet för
tegelbruks upprustning. Förr hade Lomma tegelbruk
det, och då gick det mest på sommaren.

Otto umgicks inte mycket med stadsbefolkningen.
Hade man råd i stora, s. umgicks man. Otto
umgicks mest med lantbrukare och "tegelbrukare",
"Pattm på Månsborg, dit var herrskap. De körde hästar
i dräkta, när de skulle till staden. De umgicks
möjligen med en språnmäts handlare Glasson. Annars
umgicks de inte med någon."

Otto har bara fått betalt i pengar.

De hade en handelsord i Krattor på 20-talet.
De bytte ägar till, för affären var ej inte nytot
vidare. Den lades ner från 15 till 20 år sedan. Hjölle
Bisponent Habig övertog tegelbruket i början av 1950-talet.

föide de inte utan att fåch man higa hos vändena.
Gammelvärns hundt inte existera beroende på affären.
Så manen arbetade vid sidan om medan fanns shoppa
affären. Det fanns en affär i Möllevägen på 20-talet.
Den upphörde för knappt 10 år sedan (enligt enem
scjefman från 3 år sedan). Solidar kom till Ö. juli
för 10 i 15 år sedan. Den upphörde för ca 3 år
sedan. diligens rullade i byn när den äldsta affären
Den gick omkring från ca 3 år sedan. Personer snabba-
higt körde strax efter jämvalet.

Allt sedan Otto startade lantbruket har han
varit med i slakteriförening och mejeriförening (klöver-
mejeriförening). Han var med i en saltförening på
Stora Skogsholm. Farhalten sändes utomlands bland medlemmar-
na. Denna förening slutade i början av 40-talet.

Då man var med i slakteriförening fick man
bara sälja sina djur till slakteriet. Man fick missa
extra priset på svinet, men sällan förrän året. Slake-

beriförningar häller på att

För ca 20 år sedan slags Klövers

mejuri ihop med Malmö mejeri. På Höstenska (en firma, som saljer lantbruksmaskiner i V. Grönstedt) hade de mejri till ca 15 år sedan. Nu Otto sticker de aldrig rinn myökh dlit.

Oto hade 2 hästar, 4 han och ett par ungrot och svin. Det mest han levde av var myökh och staktaurvin. Han sålde 4-5 svin åt gjengen, 2-3 gånger om året. Han sålde bara vete. Bland-sidern (horn-havre) hade han till frölu. Då jorden var rätt råt i Kratzen, var dlt råt bärst med bland-sid.

De stora republikanska kriget under kriget, för att man behövde oljehoror. Nu är det importen från oljehoror, men under kriget fikk de importers.

Otos förtidare på gården hade fär. Men det var för litet områden, för att det skulle räcka med

afar. En småbunkehusmor (Shitz-Bengta hette) hade
förf. men hon dog förr 25 år sedan.

Svinaveln har varit olausannan, hela tiden
Otho har varit i ö. ferie.

De store dijubersättningarna såldes förr 40- och
50-talen. Det blev förr drygt att hitta lagårds hästar,
och si ville förla varc mer pris. Kundet bärde
sköta ejurum själva utan extra hjälp, si trorde de
behållo dem.

När Otho hade gjort, tyckte han det var bra, om
komm. möjliche 15 l. Men nu ger en hör 30 l
och mer än det. Så de minste, si slaktar man
dem.

Otho hade sin fjord in delad i 7 lotten, varav
den största lotten låg i Höda. Nu sätter de raps i
självsta lotten och när rapsen är höstad, si sätter de
vintersäd. Otho sådde grönfröder i Hödan, sedan
lägger den vall 1 & 2 år, sedan sådde han ~~vete~~

eller sochen betor där.

När man slutade att hälla kon, slutade
man också med klöver i rotatimen. I ögonen
eller nu mest vete, raps, kon och sochen betor. Det
var på 1950-talet, de slutade med klövern. Trädan
har varit hell slöped sedan ca 20 år tillbaka.

Till Ottos lantgård gränsade en egen-hem be-
byggelse. ^{Denna} Dessa fick gärna sättja sitt stora av-
loppssystem, som Otto inte kunde begagna.

Krattun hade tanktraktarna inte självlindare
Men det hade gården var i byn. (Krattun är en
gammlig åtskrift till byn, först om dessanliga, sen
har närmre jord, än socknen i övrigt) Var i byn
var gården större. Något av de rikt ören (^{sjuk}~~frygt~~
ca 1980-talet), Otto hade gården, köpte hon en självt-
lindare.

Om man Otto fick hjälvtindaren, hade han
en arslagare, som slog av såden i särar. Sedan

gjick 2 man eller kvinnor och land nekarna
för hand. Sedan samlade de ihop nekarna
och låt dem i fyrbartig skack. "Vi hjälps var-
andra, egna hemmarne och jag."

När Otto köpte gården -27, köpte han
en redskärmingsmaskin på aktien.

På gårdarna i byn hade de vätte redskap
och vättn förd. Sista åren, innan Otto köpte
själbindare, lätade han en bindare. Dångt in på
1930-talet band han ejdr scölen och hade större
hjälp. De första åren hade han skördföljet i
maten, men där slutade han med i slutet av 30-ta-
let.

Nur i byn fanns en August Andersson, som
lätade ut 2 ångträrhor. Otto lätade av honom
och fick betala per säch.

Ottos hundar hela tiden, han var på
gården. Efter Otto sålde gården 1943, har den

happ 4 st. ägare. Några av de efterföljande
ägare hade också hästar, men ungefär -55 slutade
de med hästar på gården. Den nuvarande ägaren
har traktor och lämnar skördetiderna. Han får betala
per tunnland, han brygger. Smörgåsbröd ^{maskinbröd} ligger
av maskinistahinner eller av ströbröder.

Oто har aldrig varit på lantbruksmässor
eller lantbruksträffningar. Han gick ej heller på
lantmannashösten. Han lände sig lantbruksskötsel
genom drängmästare. Tidningar och böcker har
inte haft någon betydelse för honom härvidag.

Nu sköter rägarnas reparationsgummier
rägkassa. Nu på 20-talet var inte alla räger
indragna under rägkassen.^{*)} De höödl ett rägskylte
på ca 100 m till jorden, han ägde. Nu döts
rägskylten ej längre vid gården utan
några kilometer bort på vägen mot Vellinge. Oто
^{*)} Rägkassen var statlig, den brukades Anders Cedergren i öf-
fene var ordinarie i rägkassen, som antytl. var gemensam
för hela ört.

var tungtan att själv sköta vägskyddet, men han fick betalt för det. Han plundrade sten på marken och huggit ikrum med häxja hemma. Det sätts åt 2 lass sten till vägskyddet.

Krattevägen, som gick förbi Ottas gård, var en enskild väg. De som hade gård och hus vid den, fick själva legga den. Först hade de var sitt vägskydd, som de lågade själva, men de lågde generellt folk till snöshottning. I slutet av 1930-talets hälftade de en vägspörjning och bekladde för underhåll av vägen. De valde en ordflödande och snabba väg, som tog upp pengar och lågde folk.

För ca 25 år sedan började de med ragnar med gummiträ. Trumman hade de fjädervagnar med trähus, som var jämnhödda. Ottas hörde alltid med trähusvagnar och slappade ej aldrig gummiträvagnar. Trähuserna började fö

ca 20 år sedan.

Det fanns en brevbärare, som gjorde vaktning
i byn, men han gjorde inte upp till Krattan.

Folket i Krattan hämtade själva vid stationen. De
bildade ett postkör och hämtade post var sin dag
varan. Postmannen kom till Krattan för ca 15
år sedan.

Oho har hört talas om, att det fanns en
arrendebonde, som halledes skyutbarel. Därmed höll
hästar och körde på folk vid behov. Detta var
från Oho's tid i Ö. gruvor.

I vrigt hände inte Oho till rätt sig hem-
slöjd, hövlor eller skyutbning. Men han kom ihop
en gamal man, som engle ut likt skyde jord,
och satt längre extra på att köra skenhol och
"brämme" m.m. Han dog före ca 20 år sedan.

Det har funnits taxi och bussar i Ö. gruvor
under de senaste 60 åren i byn. Taxi gjorde en källa

för några år sedan.

Oto mindes 2 st personer som innan
tiden varit med på min jordbruk, men sedan
dått i från jord och blivit tegelbrukarbetare. Där-
efter hade de haft jordbruket bort liksom
hjälpen.

Önnan Oths ögonhåd byggde bränduna
i kattun med lesten, som de gjorde själva.

Under hela Oths tid byggde folk med tegel.

När Oth kom till gården -27, fanns
dai halmkaka. Han behöll den i 1 år och

spikade sedan på hyvelspån i ett källar. Span-
kaket behöll han i 10 år och då sedan papp-
kak orange.

Oth trodde att de hade elektricitet i byn, när
han kom hit. Men det fanns inte i kattun
då. De första männen i kattun lade in
elektricitet samtidigt med Oth, på ca 25 år

Sedan.

När Otto kom till ö-jurie hade många

telefon var i byn men blott några i Krattor.

Hos Otto hade de en göringsång. De
sålde också på hyres fön. Och så hade han
utdragsoffa. Maträtter stod i bokstavnumret. Gar-
diner och tapeter hade han hela tiden. Men
han minns, att på en gård, han besökt
i Grönby, hade de gardiner av rägen, men ej
av kudgårder. Otto hade vanlig kötspis till
kötspis. Som servis hade de han lyftnings-
presentserien. Hela tiden han var på gården,
hade han knivar och gafflar med köshäft.
När han sålde gården, höjde han vanliga
vadpås knivar och gafflar. När han skulle köpa
kvar, använde han ett jöbbehorn, ett kohorn.

Hos Otto slaktade de en gång om året och
sållade ner det och förvarade det i spishallen.

ren. De rökte skinhorn. En stalt näckte för hela året. Seden öfver flyttal på gården, bor han hos sin gifta dotter i byn. Där har de kast i husek och hys frays i byn.

Hela tiden Otto hade gården bakade de bröd själva. 5 vändagsteg bakade de grovt bröd av nötmjöl och vetemjöl. Till jul bakade de fint bröd av nögrökt. De brödade bakade 7-8 bröd åt gången och lade bröden i säcker, som de hängde över hanebjälken på vinulen. De kunde hänga så i månadsvis. De åt mycket gröt, mjölk, surmjölk, skorningar och ägggröt. De levde mest av det, som gården producerade. De drack mjölk, ibland saft och dricka, som de köpte av en bryggare, som hörde omkring.

5 kratten höll mig full mest för mig själva. De hade inte råd till så mycket rum - gäng. De gick tillvarat till varandra

ACC. N:o M. 16772:13.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

någon gång och drack kaffe och åt kakor, drack
liten söta och rökte cigarr. Middagar hade de inte,
utom på jul, då de hade stått middagar.

När Otto förfogde i Linköping 1923, hade
de begravningsmiddag hemma. Otto kom ej till,
när de bjödte följande begravningsmiddagarna
ute.

Oto erinrade mig inte, att han fick några
presenter. Hans dotter fick inga födelsedags-
presenter av honom, men hon bröchte få mönst
av grannen. Och då var Otto tvungen att ge
grannens barn present också. På födelsedagarna
drack de van lites kaffe och drack ett par
götar.

Han bjöd inte vid några särskilda tillfällen,
utan födelsedagar. Han bara frågade, om de ville
komma in på en kopp kaffe.

"Egna ^{hemtakna} hantverk" gick till Söderåska Folkets

hus och dansade. Purinmännen i Ö. grön har
en purinmäsförening.

Det var mycket sätter för häxarna förr.
När Otto arbetade på ut åker i den hårda
1905, skulle alla häxarna vara fria på dagen
för sommarmarknaden i Halmstad, för att fira på
marknaden.

När Otto häntde som dräng under skel-
slipper arbetade han från $\frac{1}{2}$ 5 till nio grymtill
sönd kvällen. Ville han vara föri, måste han seja
till husvorden. När han arbetade som dräng i
Hyllie, bröllopte han i en sätteld liten dräng-
kammar, som hade längder dyras jämmer iste, utan
man fick anträda stalllyktan. De hade en spamm
med röda & svarta stolar på golvet och som de
skulle trötta sig i. Sängen var stoppad med lant-
halm, över vilket låg två dynor var 2 deliga fält
hördet till sängen. För att husvorden förlitit inte

ACC. N.R M. 16772:15.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ihop med häxarna. Men ja det ställer att
husboden ihop med häxufolket, men då fick
han postinspektat och häxarnas lappat.

Olof kom ihop bildning från min hädigaste
barndom. Den äldsta bildningen var Skanska
dagbladet och den kostade 3 öre styck.

För ca 15 år sedan fanns det en sing-
förening i Ö. gränne. Olof har alltid haft foto-
grafialbum. Olof tyckde på gungagare. Han
hade själv sett en gungagare i Bureflo.

Det var bara brudgymkorna som gick på
högre skolor. Vanliga barn var tvingna att häna
under sommarlovet, raka svin och hor m.m.

För gick man till kyrkan varandra i morgon
till sin barndom och hädigste ungdom (till Jordbygge,
Linnéum eller Bureflo) var uppledde hem sedan
"gå till kyrkostoch". Kvinnor som hade fött barn,
fick inte gå till nattvarden innan de in-

ACC. N;R M. 16772:16.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

näntat prästens välsignelse. De fick falla på
 knä vid kyrkstolen nedast i kyrkan och där
 välsignade prästen dem.

Elin har i hela Ottos givit d' hatt sin-
 dagskola i byn. Det är mest malmöbor, som kom-
 mer ut till Elin.

Folk var mer hydryältig förs. Nu är det
 mest barn äldre, som går till kyrkan. Men de
 svarar och sägs mer förs.